

Vadlīnijas sagatavotas Norvēģijas finanšu instrumenta 2009. - 2014. gada perioda programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība starp Latvijas un Norvēģijas valsts institūcijām, vietējām un reģionālām iestādēm” projekta Nr. 4.3-24/NFI/INP-003 "Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju integrācija teritorijas plānojumā" ietvaros

**Vadlīnijas dabas aizsardzības plānošanas procesa pilnveidošanai un
sasaistei ar pašvaldību teritorijas attīstības plānošanu**

Gala redakcija

Pasūtītājs: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

**Izstrādātājs: SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment"
sadarbībā ar zvērinātu advokātu biroju "COBALT"**

Rīga, 2016. gada aprīlis

INSPIRING
ENVIRONMENT

C O B A L T

SATURS

IEVADS	3
1. DP izstrādes procesa pilnveidošana	4
1.1. Procesa pilnveidošanas iespējas esošās sistēmas ietvaros	4
1.2. Procesa pilnveidošana, veicot izmaiņas esošajā sistēmā	9
1.2.1. Priekšnosacījumi jaunās sistēmas izveidei	9
1.2.2. Jaunā DP izstrādes procesa ieviešana	12
2. Priekšlikumi izmaiņām DP struktūrā un saturā	18
3. DP integrēšanas iespējas pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentos.....	22
3.1. Esošās sistēmas ietvaros.....	22
3.2. Veicot izmaiņas esošajā sistēmā	29
4. Būtiskākie aspekti, kas jāņem vērā, uzlabojot DP izstrādes procedūru	33

Lietotie saīsinājumi

AAA	Aizsargājamo ainavu apvidus
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
DP	Dabas aizsardzības plāns
DP izstrādes noteikumi, MK noteikumi Nr.686	Ministru kabineta 2007. gada 9.oktobra noteikumi Nr.686 "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību"
DU	Darba uzdevums dabas aizsardzības plāna izstrādei
IAIN	Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
ĪADT	Īpaši aizsargājamā dabas teritorija
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
MK	Ministru kabinets
MK noteikumi Nr.240	2013. gada 30.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"
SA	Sabiedriskā apspriešana
TIAN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
TIN	Teritorija ar īpašiem noteikumiem
TP	Teritorijas plānojums
UG	Uzraudzības grupa
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs

IEVADS

Vadlīnijas ĪADT procesa pilnveidošanai un ĪADT noteikto ierobežojumu integrēšanai vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos izstrādātas, pamatojoties uz 2015. gada 19. augusta līgumu starp Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministriju (turpmāk – VARAM) un SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” (turpmāk – SIA ELLE). Vadlīnijas izstrādātājs ir SIA ELLE sadarbībā ar zvērinātu advokātu biroju COBALT.

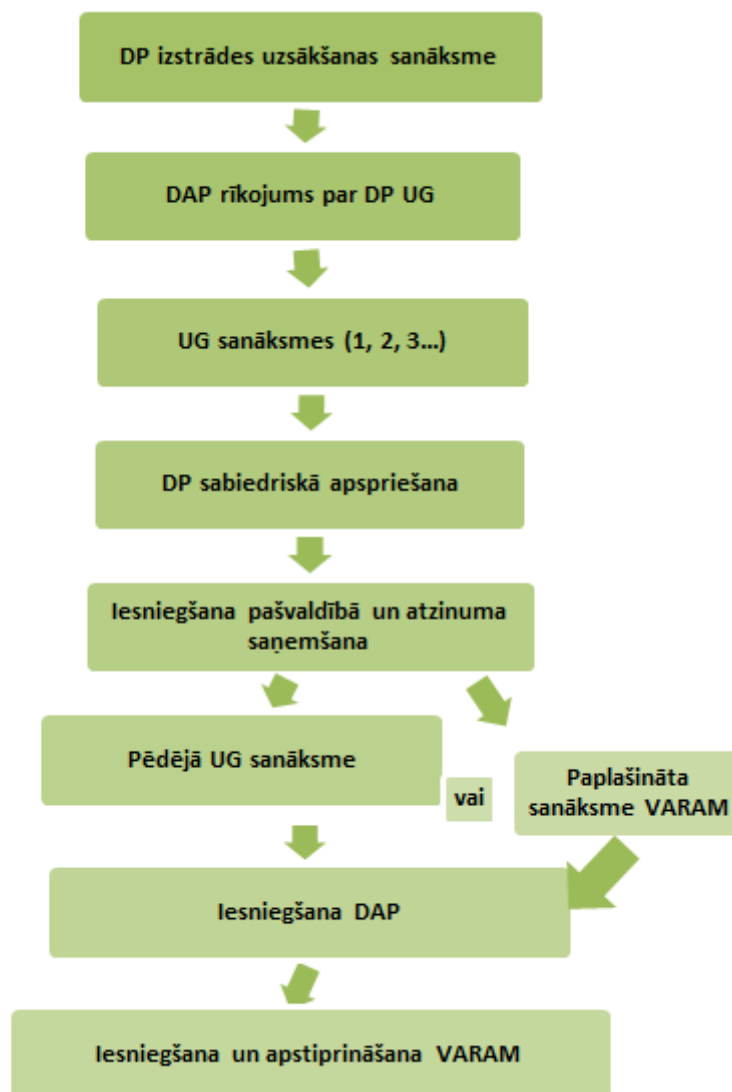
Vadlīniju izstrāde ir balstīta uz augstākminētā līguma ietvaros izstrādātās Konceptijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu integrēšanas iespējām pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos (turpmāk – Konceptija) rezultātiem. Vadlīnijas sastāv no četrām nodaļām – 1. nodaļā tiek apskatītas dabas aizsardzības plānu (turpmāk – DP) izstrādes procesa pilnveidošanas iespējas, sniedzot divus variantus – procesa pilnveidošanas iespējas esošās sistēmas ietvaros, neveicot grozījumus dabas aizsardzību reglamentējošos normatīvajos aktos, un procesa pilnveidošana, veicot būtiskas izmaiņas esošajā sistēmā saskaņā ar koncepcijā rekomendēto variantu; 2. nodaļā apskatīti priekšlikumi izmaiņām DP struktūrā un saturā; 3. nodaļā atrunātas iespējas DP prasību integrēšanai pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentos; 4. nodaļā sniegts apskats par būtiskākajiem aspektiem, kas jāņem vērā, uzlabojot DP izstrādes sistēmu.

Dokuments tika izstrādāts, sadarbojoties un ņemot vērā vairāku ieinteresēto pušu pieredzi – DP izstrādātāji, juristi, teritorijas plānotāji, DAP, VARAM u.c. Vadlīnijas nav saistošs dokuments, bet drīzāk paredzēts kā ceļvedis turpmākās DP izstrādes sistēmas uzlabošanai, līdz ar to vairākās vietās tiek piedāvāti dažādi risinājumi un ierosinājumi, kuri kalpo kā rekomendācija atbildīgajām institūcijām un/vai citām ieinteresētajām pusēm.

1. DP izstrādes procesa pilnveidošana

1.1. Procesa pilnveidošanas iespējas esošās sistēmas ietvaros

Ņemot vērā, ka jaunas DP izstrādes sistēmas ieviešana prasa laiku un resursus, turklāt nevar paredzēt tās ieviešanas termiņus, pastāv vairākas iespējas pilnveidot DP izstrādes procesu pašreizējās sistēmas ietvaros. Procesa pilnveidošana ir iespējama, iesaistot vairākas ieinteresētās puses – DAP, DP izstrādātājus, pašvaldības u.c. Zemāk ir pieejama tabula ar iespējamajiem DP izstrādes procesa uzlabojumiem esošās sistēmas ietvaros (esošā procedūra attēlota 1. attēlā), norādot arī ieinteresētās puses, uz kurām attiecas rekomendācija, kā arī sniedzot paskaidrojumu identificēto uzlabojumu nepieciešamībai.

1. attēls. DP izstrādes procedūra atbilstoši MK noteikumiem Nr. 686

1. tabula. Rekomendācijas DP izstrādes procesa pilnveidošanai esošās sistēmas ietvaros

Nr.	Rekomendācijas	Ieinteresētā puse/atbildīgais	Komentārs
1.	Modeļtāmes izstrāde	DAP	Bieži vien DP izstrādātāji norāda, ka DP izstrādei pieejamais finansējums ir nepietiekams, lai izstrādātu DP tādā kvalitātē, kādā tas tiek iecerēts. Tehniskajā specifikācijā iekļautās prasības var būt ļoti detalizētas un prasīt apjomīgu ekspertu darbu. Lai izvairītos no dempinga situācijām un veicinātu vēlamo kvalitāti un detalizācijas pakāpi atbilstošu DP izstrādi, tiek rekomendēts sagatavot modeļtāmi, kas atspoguļotu minimālās izmaksas spēkā esošo normatīvo aktu prasībām atbilstoša DP izstrādei (ņemot vērā minimālās normatīvajos aktos iekļautās prasības). Par modeļtāmes izstrādi varētu būt atbildīga DAP. Modeļtāmes izstrādes ietvaros ir rekomendējams konsultēties ar vismaz ar trim pēdējos piecos gados aktīvākajiem DP izstrādātājiem, kas ir izstrādājuši vismaz piecus DP, aptverot dažādus ĪADT veidus.
2.	Samērīga DP izstrādes termiņa noteikšana	DAP	Nozīmīgs faktors detalizēta un kvalitatīva DP izstrādē ir atbilstoša izstrādes termiņa noteikšana. Jāņem vērā, ka mazu ĪADT DP izstrādei pietiek ar īsākiem termiņiem, iekļaujot vienu veģetācijas periodu, savukārt lielu ĪADT, kur nepieciešams apsekot, piemēram, 20'000 (un vairāk) ha, DP izstrādei būtu jānosaka termiņš, kas iekļauj vismaz divus veģetācijas periodus. Lai gan lielākajā daļā gadījumu īsie termiņi izriet no finansētāja prasībām, kas bieži vien ir finanšu instrumenti/programmas, kuru ietvaros jāievēro stingras prasības attiecībā uz projekta termiņiem, jāņem vērā, ka DP uzdevums ir saskaņot dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas, reģiona attīstības un citas intereses, tā lai tiktu saglabātas teritorijas dabas vērtības; neveicot vispusīgu un detalizētu dabas vērtību apsekojumu, nav iespējams pilnvērtīgi izpildīt DP izstrādes uzdevuma nosacījumus.
3.	Zemes īpašnieku individuāla informēšana	Pašvaldības, DAP, DP izstrādātāji	Kā liecina pieredze, bieži DP sabiedriskajās apspriešanās zemes īpašnieki norāda, ka netika informēti par DP izstrādi un no tā izrietošajiem ierobežojumiem, kas tiek piemēroti līdz ar IAIN spēkā stāšanos. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 686 14. punkta prasībām sabiedrības informēšana tiek nodrošināta attiecīgi: "Uzsākot plāna izstrādi, izstrādātājs organizē sanāksmi. Paziņojumu par sanāksmi publicē attiecīgās pašvaldības vietējā laikrakstā un laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" ne vēlāk kā divas nedēļas pirms attiecīgās sanāksmes, kā arī izliek paziņojumu pašvaldības ēkā - vietā, kur ar šo informāciju var iepazīties katra ieinteresētā persona. DAP vai administrācija paziņojumu ievieto savā mājaslapā internetā. Paziņojumu par plāna izstrādes uzsākšanu pašvaldības izveidotām aizsargājamām teritorijām pašvaldība publicē attiecīgās pašvaldības vietējā

			<p>laikrakstā ne vēlāk kā divas nedēļas iepriekš un izliek paziņojumu pašvaldības ēkā - vietā, kur ar šo informāciju var iepazīties katra ieinteresētā persona.”</p> <p>Orhūsas konvencijas¹ 6. pantā sevišķu uzmanību pievērš ieinteresētās sabiedrības savlaicīgai un efektīvai informēšanai. Valsts pārvaldes principi prasa, lai ieinteresētajai sabiedrībai tiktu dota patiesa iespēja izteikt savu viedokli un tikt uzklautātai, pirms tiek pieņemts galīgais lēmums, kas var iespaidot tās tiesības vai intereses. Kā jau iepriekš norādīts, praksē tikai daļa no īpašniekiem ikdienā izmanto informācijas avotus, kas tiek noteikti sabiedrības informēšanai saskaņā ar MK noteikumu Nr. 686 prasībām, tādejādi nenodrošinot efektīvu un pienācīgu informēšanu. Lai nodrošinātu pēc būtības iespējami efektīvāku īpašnieku informēšanas pienākuma izpildi, tiek rekomendēts veikt individuālu īpašnieku informēšanu, kā tas tiek darīts ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros.</p> <p>Veicot īpašnieku informēšanu, tiek rekomendēts sūtīt vēstules uz to deklarēto adresi, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku informētību, ņemot vērā, ka daudzi īpašumi ĪADT var būt apdzīvoti tikai sezonāli/nepastāvīgi. Individuālu informēšanu pirms DP izstrādes var nodrošināt DAP, DP izstrādātājs vai pašvaldības. Ņemot vērā, ka individuālu paziņojumu izsūtīšanas nodrošināšanai (sākot ar īpašnieku deklarēto dzīvesvietu adresu iegūšanu) ir nepieciešamas lielas izmaksas (skat. Konceptijas 6. nodaļu), ir būtiski atrast pēc iespējas izmaksu ziņā efektīvāku individuālas informēšanas variantu. Izvērtējot attiecīgā paziņojuma izsūtīšanas vairākas iespējas (to veic DP izstrādātājs, DAP, pašvaldība), tika identificēts, ka vislielākās izmaksas nepieciešamas, ja informēšanu veic DP izstrādātājs. Savukārt vismazākās – ja to veic pašvaldība, nosūtot attiecīgo paziņojumu par DP izstrādi līdz ar paziņojumu par nekustamā īpašuma nodokli. Tomēr jāņem vērā, ka nekustamā īpašuma nodokļa paziņojumi tiek nosūtīti vienu reizi gadā, līdz ar to pastāv iespēja, ka izsūtīšanas datums neatbilst DP izstrādes grafikam (piemēram, par DP izstrādi uzzina mēnesi pēc nekustamā īpašuma nodokļa paziņojuma izsūtīšanas). Ir būtiski arī izvērtēt – ja attiecīgā ĪADT aptver mazu zemes īpašnieku skaitu, arī izmaksas individuālo paziņojumu izsūtīšanai nebūs tik būtiskas un to ir iespējams izdarīt, nesavienojot ar nekustamā īpašuma nodokļa paziņojuma izsūtīšanu. Arī šādā gadījumā tiek rekomendēts, ka paziņojumus izsūta pašvaldība, tā kā tai ir pieejamas zemes īpašnieku</p>
--	--	--	--

---

¹ Apvienoto Nāciju Organizācijas 1998.gada 25.jūnija Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrība dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem.

			<p>deklarētās adreses; vai arī pašvaldība sadarbojas ar izstrādātājiem un sniedz tiem īpašnieku deklarēto adresu datus, kas ievērojami samazinātu izstrādātāja izmaksas īpašnieku individuālai informēšanai.</p> <p>Savukārt, ja attiecīgā ĀADT iekļauj lielu īpašnieku skaitu (piemēram, >4000), tad ir rekomendējams izvērtēt iespēju DP izstrādi pakārtot nekustamā īpašuma nodokļa izsūtīšanas grafikam vai arī veikt “priekšlaicīgu” īpašnieku informēšanu (paredzot, ka DP izstrāde tiks uzsākta turpmākā gada laikā, bet vēl nenoslēdzot līgumu ar DP izstrādātāju).</p>
4.	Vadlīniju sagatavošana funkcionālo zonu noteikšanai	VARAM, DAP	<p>Lai uzlabotu funkcionālā zonējuma izstrādi, būtu nepieciešams izstrādāt Vadlīnijas, kurās būtu iekļaujami pamatkritēriji un principi zonējuma izstrādē. Izstrādājot vadlīnijas, būtu jāņem vērā jau šobrīd pielietojamās dažādās pieejas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zonējums pēc teritorijas izmantošanas funkcijām (dabas vērtību aizsardzības (dabas lieguma vai regulējamā režīma zona), dabas vērtību apsaimniekošanas (dabas parka vai ainavu aizsardzības) neitrālā zona); 2) ĀADT teritorijās, kurās pārsvarā ir tikai aizsargājamās vērtības (piemēram, dabas liegums), var veikt teritorijas zonējumu sugām un biotopiem, indeksējot zonas (piemēram, DLZ1 – mazā ērgļa apsaimniekošanai; DLZ2 – medņa aizsardzībai utt.); 3) Zonējums, nosakot plašas funkcionālās zonas, kuru pamatojums nav sugu atradnes un biotopi, bet ainavu ekoloģijas prasības; 4) Var teritoriju nezonēt, nosakot konkrētus aprobežojumus konkrētām teritorijām, pievienojot nogabalu vai zemes kadastru sarakstu; 5) Var neveikt teritorijas zonējumu, bet IAIN iekļaujot specifiskus punktus teritorijas izmantošanai un apsaimniekošanai. <p>Būtu jānorāda, ka, nosakot zonējumu, jāizvērtē:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kādas ir prioritātes šajā teritorijā, ņemot vērā ĀADT izveidošanas mērķus (piemēram, noteikti Natura 2000 Datu anketā); • iepriekšējā DP noteikto; • ņemot vērā izstrādātos Sugu un biotopu aizsardzības plānus (Vadlīnijās varētu norādīt aktuālo sugu un biotopu aizsardzības plānus); • valstī noteiktās sugu un biotopu aizsardzības prioritātes (piemēram, ņemot vērā Ziņojumu Eiropas Komisijai par biotopu (dzīvotņu) un sugu

			aizsardzības stāvokli Latvijā, Vadlīnijās norādot, kur pieejams aktuālākais ziņojums).
5.	Apsaimniekošanas pasākumu prioritizēšana	DAP, DP izstrādātāji	Esošās sistēmas ietvaros identificētie apsaimniekošanas pasākumi, kas tiek iekļauti DP, nav saistoši. Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 686 prasībām DP jānorāda “pasākuma aprakstu (norādot precīzu vietu, platību, darbu izpildes prioritāti)”, bet netiek noteikts, kā darbu izpildes prioritāte ir nosakāma. Līdz ar to izstrādātāji definē pasākumu prioritāti pēc saviem uzskatiem, piemēram, skala no I – IV, vai I-III. Lai nodrošinātu, ka DP iekļauto pasākumu prioritātes ir viegli uztveramas un saprotamas zemes īpašniekiem, tiek rekomendēts pielietot vienotu pasākumu izpildes prioritātes noteikšanas sistēmu, izmantojot divu līmeņu skalu – I prioritārie pasākumi (dabas vērtību aizsardzības nodrošināšanai būtiskākie pasākumi, piemēram, IAIN apstiprināšana), II ieteicamie pasākumi (dabas vērtību aizsardzībai mazāk būtiski pasākumi, piemēram, robežzīmju izvietošana).
6.	Pašvaldības atzinumu sniedz mēneša laikā	Pašvaldības	Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 686 prasībām pašvaldībai atzinums par DP jāsniedz mēneša laikā. Praksē sastopama situācija, ka pašvaldības nespēj iekļaut DP izskatīšanu attiecīgā mēneša domes sēdē (aktuāli, ja domes sēdes notiek, piemēram, vienu reizi mēnesī) un līdz ar to nesniedz atzinumu viena mēneša laikā, norādot, ka tas netika izskatīts domes sēdē. Jāuzsver, ka šāda atzinuma sniegšana atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 21. panta pirmajai daļai neietilpst to jautājumu lokā, par kuriem ir tiesīga lemt tikai pašvaldības dome, un šādu atzinumu var sniegt arī pašvaldības amatpersona, kam šādas tiesības paredzētas pašvaldības nolikumā. Tādējādi atzinuma neapstiprināšana pašvaldības domes sēdē nevar būt šķērslis pienākumam sniegt atzinumu par DP projektu normatīvajā aktā noteiktajā termiņā.

1.2. Procesa pilnveidošana, veicot izmaiņas esošajā sistēmā

Koncepcijas izstrādes ietvaros tika veikts detalizēts esošās DP izstrādes sistēmas izvērtējums un identificēti iespējamie risinājumi DP izstrādes sistēmas pilnveidošanai un integrēšanai teritorijas plānošanas dokumentos. Izvērtējuma ietvaros par optimālo konceptu tika atzīta DP kā ārējā administratīva akta apstiprināšana. Šāda DP forma atrisinātu vairākas problēmas, kas izriet no DP juridiski nesaistošas dabas.

1.2.1. Priekšnosacījumi jaunās sistēmas izveidei

Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

2. tabula. Priekšlikumi normatīvo aktu grozījumiem

Nr.	Normatīvais akts	Priekšlikumi grozījumiem
1.	Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām"	<p><u>Izteikt 17. panta otro daļu šādā redakcijā:</u> „(2) Individuālos aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumus ietver dabas aizsardzības plānā (turpmāk — plāns). Individuālajos aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumos ietver attiecināmos vispārējos aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumus, kā arī no tiem atšķirīgos noteikumus, kas nepieciešami attiecīgajai teritorijai.”</p> <p><u>18. pantā:</u> Izslēgt pirmās daļas pirmajā teikumā vārdus „(turpmāk — plāns)” un otrajā teikumā vārdu „un”, kā arī izslēgt otro teikumu.</p> <p>Papildināt pantu ar 1.¹ daļu šādā redakcijā: “(1¹) Plānā ietver zinātnisko informāciju par aizsargājamo teritoriju, pamatojumu funkcionālajam zonējumam, ja tāds nepieciešams, nosaka vienotus visas teritorijas apsaimniekošanas pasākumus, lai sasniegtu tās aizsardzības mērķus. Plānā ietver individuālos aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumus. Plānā nosaka īpašniekam obligāti veicamos un ieteicamos apsaimniekošanas pasākumus. Obligāti veicamos pasākumus īpašniekam nosaka, katrā konkrētā gadījumā izvērtējot, vai šāda pienākuma uzlikšanai nepieciešama kompensācijas vai atbalsta mehānisma piemērošana.”</p> <p>Papildināt otro daļu ar tekstu šādā redakcijā: „Plānu apstiprina kā vispārīgo administratīvo aktu. Informāciju par šāda akta izdošanu publicē oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” un vietējā laikrakstā.”</p> <p><u>Izteikt ceturto daļu šādā redakcijā:</u> „(4) Valsts un pašvaldību institūcijas, izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, apsaimniekojot</p>

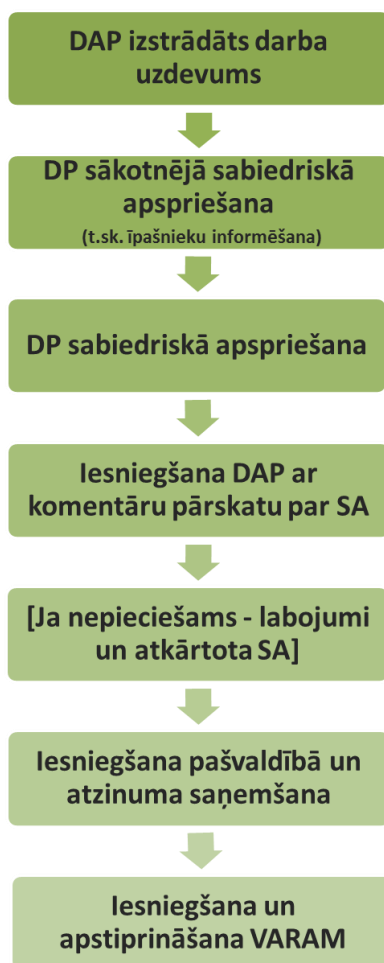
		<p>aizsargājamo teritoriju un pieņemot lēmumus vai veicot normatīvajos aktos noteiktās darbības attiecībā uz šo teritoriju vai tās daļu, ņem vērā plānā noteikto. Ja plānā ietvertie noteikumi nonāk pretrunā ar pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem, piemēro plānā ietvertos noteikumus, izņemot gadījumus, ja pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentā noteiktas stingrākas prasības dabas vērtību aizsardzībai. Ja plānā noteikts, ka kāda darbība veicama ar atsevišķu saskaņojumu (atļauju), par to lemj Dabas aizsardzības pārvalde vai cita normatīvajos aktos attiecīgo darbību veikšanai pilnvarota institūcija.”</p> <p>Papildināt ar piekto, sesto un septīto daļu šādā redakcijā: „(5) Sabiedrības iesaisti nodrošina un to nekustamo īpašumu, uz kuriem varētu attiekties plāns, īpašniekus informē Ministru kabineta noteikumos, kas reglamentē plāna izstrādāšanu, paredzētajā kārtībā. (6) Dabas aizsardzības pārvaldes pilnvarotai personai, lai veiktu nepieciešamo izvērtējumu plāna izstrādei, ir tiesības bez ierobežojumiem apmeklēt jebkuru nekustamo īpašumu, izņemot ēkas. (7) Dabas aizsardzības pārvalde plāna izstrādes ietvaros pēc sugu, to dzīvotņu un biotopu izpēti un stāvokļa analīzes saņemšanas izvērtē, vai ir nepieciešams noteikt nekavējošos pasākumus attiecīgo dzīvotņu un biotopu aizsardzībai, un informē par to Valsts meža dienestu. Valsts meža dienests neatļauj veikt darbības, kas apdraudētu attiecīgo dzīvotņu un biotopu aizsardzību, līdz plāna spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā gadu pēc attiecīgās informācijas saņemšanas dienas.”</p> <p>3. Papildināt pārejas noteikumus ar 9. punktu šādā redakcijā: „9. Plāni, kas apstiprināti kā dokumenti ar ieteikuma raksturu un individuālie aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas līdz šā likuma 17. panta otrās daļas jaunās redakcijas (plāns tiek pieņemts kā vispārīgais administratīvais akts) spēkā stāšanās dienai izdoti kā Ministru kabineta noteikumi, paliek spēkā līdz dienai, kad tos atzīst par spēku zaudējušiem sakarā ar to, ka tajos izdarāmi grozījumi un tādēļ izdodams vispārīgais administratīvais akts vai tos atzīst par spēku zaudējušiem citu iemeslu dēļ.”</p>
2.	<p>Ministru kabineta 2007. gada 9. oktobra noteikumi Nr. 686 “Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību”</p>	<p>Ņemot vērā, ka pēc Konceptijā piedāvātajiem risinājumiem jāveic apjomīgi grozījumi, kas pēc šā brīža aplēsēm varētu pārsniegt pusi no noteikumu teksta (neskaitot pielikumus), atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 3. februāra noteikumiem Nr.108 “Normatīvo aktu projektu sagatavošanas noteikumi” 140.punktam grozījumu noteikumu projektu nesagatavo, bet izstrādā jaunu noteikumu projektu. Noteikumi jāizdod no jauna, izdarot tajos izmaiņas šādos jautājumos:</p>

		<p>MK noteikumiem varētu mainīties arī nosaukums: "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizsardzības plāna saturu, izstrādes kārtību un apstiprināšanu". MK noteikumos galvenās iekļaujamās sadaļas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vispārīgie noteikumi (nosaka DP izstrādes ierosināšanas kārtību); 2. Dabas aizsardzības plāna saturs (iekļaujot dabas plāna satura sadalījumu 3 sējumos; saturs atbilstoši 3. tabulai) 3. Dabas aizsardzības plāna izstrādes procedūru (skat. 1.2.2. nodaļu), ņemot vērā piedāvātās izmaiņas DP izstrādes procedūrā.
3.	Ministru kabineta 2009. gada 2. jūnija noteikumi Nr.507 "Dabas aizsardzības pārvaldes nolikums"	<p>Grozījumi nav nepieciešami, jo 3.1.punkts paredz ietilpīgu formulējumu, kas aptver paredzētās izmaiņas dabas aizsardzības plānu ierosināšanā, izstrādāšanā un apstiprināšanā.</p> <p>3.1. organizē un uzrauga dabas aizsardzības plānu izstrādi un atjaunošanu aizsargājamām teritorijām, kā arī veicina un koordinē minēto plānu ieviešanu;</p>
4.	Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"	<p>Grozījumi nav nepieciešami. Var apsvērt tehniska rakstura precizējumu noteikumu 2.punktā.</p> <p>Papildināt 2.punktu ar vārdiem šādā redakcijā: "kas izdoti kā Ministru kabineta noteikumi vai vispārīgais administratīvā akts."</p>
5.	Likums "Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās"	Grozījumi nav nepieciešami
6.	Rāznas nacionālā parka likums, Ķemeru nacionālā parka likums, Slīteres nacionālā parka likums	<p>Atbilstoši piedāvātajiem pārejas noteikumiem likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" tad, kad būs nepieciešams izdarīt izmaiņas šo parku dabas aizsardzības plānos, jāgroza 3. panta trešā daļa, kas paredz, ka Ministru kabinets izdod noteikumus, kuros reglamentē parka individuālo aizsardzību un izmantošanu, un jāizslēdz 3. panta otrā daļa, jo izdošanas pamats būs ietverts likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 17. un 18. pantā.</p>
7.	Gaujas nacionālā parka likums	<p>Atbilstoši piedāvātajiem pārejas noteikumiem likumā "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" tad, kad būs nepieciešams izdarīt izmaiņas šī parka dabas aizsardzības plānā, jāgroza 2. panta trešā daļa, kas paredz, ka Ministru kabinets izdod noteikumus, kuros reglamentē parka</p>

		individuālo aizsardzību un izmantošanu, un jāizslēdz 2. panta trešā daļa , jo izdošanas pamats būs ietverts likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 17. un 18. pantā.
8.	Likums “Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu”, Grīņu dabas rezervāta likums, Moricsalas dabas rezervāta likums, Teiču dabas rezervāta likums, Krustkalnu dabas rezervāta likums	Grozījumi nav nepieciešami
9.	Sugu un biotopu aizsardzības likums	Papildināt 6. ¹ pantu ar jaunu otro teikumu šādā redakcijā: “Ja eksperta atzinums nepieciešams, izstrādājot dabas aizsardzības plānu, atzinumu kā atsevišķu dokumentu nesagatavo, bet nepieciešamo informāciju iekļauj dabas aizsardzības plānā.” Izslēgt pārejas noteikumu 9. punktu.
10.	Ministru kabineta 2010. gada 30. septembra noteikumi Nr. 925 “Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības”	Izslēgt 2.4.punktā vārdus “dabas aizsardzības plāna izstrāde”.

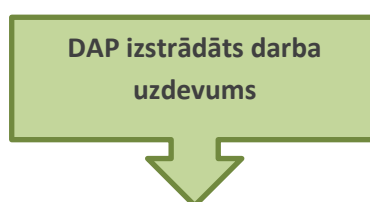
1.2.2. Jaunā DP izstrādes procesa ieviešana

Jaunās sistēmas ietvaros ir paredzēts ne tikai mainīt DP formu, bet arī veikt izmaiņas DP izstrādes procedūrā. Pašlaik spēkā esošā DP izstrādes procedūra ir attēlota 1. attēlā. Konceptijas izstrādes ietvaros tika izvērtēta iespēja vienkāršot un optimizēt DP izstrādes procedūru. Pēc apspriedēm ar vairākām ieinteresētajām pusēm (VARAM, DAP, DP izstrādātāji) tika izstrādāts vienkāršotas DP izstrādes procedūras piedāvājums. Rekomendējamā DP izstrādes procedūra ir shematiski parādīta 2. attēlā.

2. attēls. Piedāvātā DP izstrādes procedūra

Tālāk tiek sniegts katra DP izstrādes procedūras soļa apraksts un pamatojums, paskaidrojot, kādas izmaiņas tiek paredzētas, kā arī kādas rīcības tiek plānotas attiecīgajā procedūras posmā vai starp norādītajiem posmiem.

Izsludinot iepirkumu DP izstrādei, DAP izstrādā darba uzdevumu. Darba uzdevums tiek izstrādāts katrai ĪADT atsevišķi, pamatojoties uz tās veidu, dabas vērtībām, teritorijas platību u.c. apsvērumiem.

Lai nodrošinātu vienotu pieeju darba uzdevumu izstrādē, kā arī atvieglotu ar ikreizēja darba uzdevuma izstrādi saistīto administratīvo slogu, tiek rekomendēts izstrādāt “tipveida darba uzdevumu”, kurš vēlāk tiktu pielāgots katras ĪADT specifikai. Tipveida darba uzdevuma izstrāde var tikt veikta publiskā iepirkuma ietvaros vai arī to var sagatavot DAP.

Gadījumā, ja DP izstrādi pasūta nevis DAP, bet, piemēram, plānošanas reģions vai zemes īpašnieks, tad DP izstrādes ierosinātājs vēršas pie DAP ar iesniegumu darba uzdevuma izstrādei. Rekomendējamais darba uzdevuma izstrādes laiks uz iesnieguma pamata – ne ilgāk par 30 dienām.

Darba uzdevumam ir būtiska loma DP izstrādē arī saistībā ar apsvērumu, ka jaunās sistēmas ietvaros tiek rekomendēts atteikties no uzraudzības grupas (UG) izveides. Pašreizējā UG darba problemātika tiek detalizēti apskatīta koncepcijas ietvaros. Galvenās ar UG saistītās problēmas ir šādas:

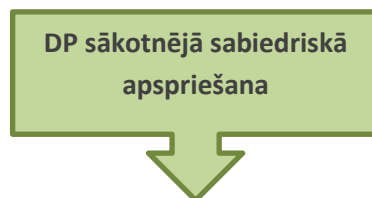
- Daudzi UG locekļi sanāksmēs piedalās formāli vai vispār nepiedalās/piedalās ne visās UG sanāksmēs;
- DP redakcijai uz sabiedrisko apspriešanu parādās savādāks institūcijas viedoklis, nekā to ir paudis UG loceklis UG sanāksmju laikā;
- Katram UG loceklim pēdējā UG sanāksmē ar savu parakstu jāapliecina, ka piedalījies UG sanāksmē un piekrīt DP redakcijai.

Atsakoties no UG izveides, īpaša uzmanība jāpievērš sabiedrības un ieinteresēto pušu iesaistei. Līdz ar to darba uzdevumā tiek rekomendēts noteikt arī institūcijas, organizācijas un ieinteresētās puses, ar kurām DP izstrādātājam jākonsultējas DP izstrādes procesā un jāsaņem to atzinumi. Pašlaik līdzīga procedūra tiek ievērota IVN ietvaros – VPVB sagatavo IVN programmu, kurā cita starpā tiek norādītas institūcijas un organizācijas, ar kurām IVN izstrādātājam jākonsultējas (noteikts Ministru kabineta noteikumos Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību”).

Apkopjot iepriekš minēto, DP izstrādes DU kā minimums būtu iekļaujama šāda informācija:

- DP izstrādes termiņi;
- Iesaistāmo ekspertu saraksts (papildus sugu un biotopu ekspertiem, noteikti būtu jāiekļauj prasība iesaistīt sabiedrisko attiecību speciālistu, teritorijas plānotāju, atsevišķos gadījumos arī tūrisma un ainavu ekspertu);
- Prasības sākotnējās sabiedriskās apspriešanas organizēšanai (ja daudzi novadi, tad norādīt minimālo sanāksmju skaitu un vietu, prasības individuālajai zemes īpašnieku informēšanai);
- Prasības DP sabiedriskajai apspriešanai (piemēram, sanāksmju skaits, izziņošanas veids);
- Institūciju un organizāciju saraksts, ar kurām jākonsultējas un jāsaņem atzinumi sabiedriskās apspriešanas laikā;
- Prasības minimālajam darba sanāksmju skaitam, kad tiek uzaicinātas ieinteresētās puses un kad tiktu apspriesti aktuālie jautājumi par zonējuma un apsaimniekošanas pasākumu priekšlikumiem (pašreizējo UG sanāksmju vietā);
- Prasības darba ekspertu un DAP pārstāvju sanāksmei (jāparedz vismaz viena sanāksme), lai diskutētu par zonējumu;

- Prasības komunikācijai ar masu medijiem un zemes īpašniekiem, piemēram, izveidojot DP izstrādes mājas lapu, kur regulāri tiek aktualizēta informācija par DP izstrādes aktualitātēm, kā arī tiek nodrošināta interaktīvās kartes pieeja;
- Prasības biotopu apsekošanai (norādot teritorijas, kuras būtu apsekojamas DP izstrādes laikā un kurām jā sagatavo biotopu anketas), ņemot vērā aktuālos biotopu kartēšanas rezultātus;
- Sugu un biotopu prioritātes konkrētajā teritorijā, ņemot vērā ĪADT izveidošanas mērķus (piemēram, to, kas noteikti Natura 2000 Datu anketā);
- izstrādātie Sugu un biotopu aizsardzības plāni, kuri jāņem vērā, izstrādājot DP;
- valstī noteiktās sugu un biotopu aizsardzības prioritātes, kuras jāņem vērā, izstrādājot DP.

Ņemot vērā veiksmīgo IVN izstrādes procedūras piemēru, arī pirms DP izstrādes tiek rekomendēts organizēt sākotnējo apspriešanu, kuras ietvaros tiktu īstenota arī individuāla iedzīvotāju informēšana. Individuālu informēšanu var īstenot, arī neveicot izmaiņas DP izstrādes procedūrā – tādā gadījumā tā ir pašvaldības/DP izstrādātāju iniciatīva. Veicot izmaiņas DP izstrādes procedūrā, tiek rekomendēts individuālo informēšanu iekļaut kā obligātu prasību, nosakot to DP izstrādi reglamentējošos normatīvajos aktos. Pamatojums rekomendācijai nodrošināt individuālu informēšanu ir sniegts Vadlīniju 1. tabulas 3. punktā.

Sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksmes laikā interesenti tiktu iepazīstināti ar svarīgākajiem DP izstrādes aspektiem, t.sk., kas ir DP, kāpēc tas tiek izstrādāts, ko tas varētu mainīt zemes īpašuma apsaimniekošanā, kāda ir izstrādes procedūra un termiņi, kādas ir sabiedrības iesaistes iespējas. Tāpat zemes īpašniekiem jau sākotnējās sabiedriskās apspriešanas ietvaros varētu izdalīt anketas, kurās viņi varētu norādīt savus plānus par turpmāko attīstību viņu zemes īpašumā turpmākajos 5 - 12 gados (anketas iesniedzamas izstrādātājiem noteiktā laikā pēc sākotnējās apspriešanas). Tāpat, iespējams, ka zemes īpašnieki sākotnējās apspriešanas laikā tiktu informēti par, ka būs pieejama DP izstrādes mājas lapu, kur visu laiku būs pieejama informācija par DP izstrādes aktualitātēm, t. sk. interaktīvā karte. Pēc iespējas savlaicīgāka zemes īpašnieku informēšana un iesaiste DP izstrādē veicinās lielāku izpratni par DP un tajos noteiktajiem ierobežojumiem, kā arī mazinās konfliktsituāciju rašanās risku.

Pēc sākotnējās sabiedriskās apspriešanas tiek uzsākta DP izstrāde. DP izstrādes ietvaros, kā iepriekš, tiek veikta teritorijas apsekošana, izstrādāts funkcionālā zonējuma un IAIN priekšlikums. Pamatojoties uz darba uzdevumā noteikto, tiek nodrošinātas konsultācijas ar DAP norādītajām institūcijām un organizācijām, kā arī pašvaldībām, kuru teritorijā atrodas

attiecīgā ĪADT. Tiek organizētas DU noteiktās darba sanāksmes. Ņemot vērā, ka piedāvātajā sistēmā IAIN apstiprina VARAM ministrs, un IAIN netiek virzīti caur Ministru kabinetu, IAIN izstrādē jāiesaista DAP vai VARAM juristi, lai nodrošinātu noteikumu tiesiskumu un atbilstību normatīvo aktu prasībām. Savukārt, lai sekmētu DP iekļauto prasību pārņemšanu pašvaldībās, DP izstrādē būtu jāiesaista arī teritorijas plānotājs.

Tiek rekomendēts arī pārskatīt funkcionālo zonu terminoloģiju un noteikšanas principus (par noteikšanas principiem skat. 1. tabulas 4. punktā). Lai novērstu pretrunas, kas izriet no teritorijas plānošanas un ĪADT likumdošanas, atsaucoties uz “funkcionālo zonējumu” un “funkcionālajām zonām”, ĪADT zonas tiek rekomendēts pārsaukt, paredzot citu jēdzienu (piemēram, “pārvaldības zonas”), kas apzīmētu attiecīga ierobežojumu režīma noteikšanu ĪADT.

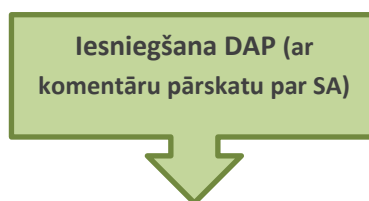
Pēc DP projekta izstrādes, tāpat kā esošās sistēmās ietvaros, tiek organizēta sabiedriskā apspriešana. Sabiedriskās apspriešanas ietvaros DP projekts tiek nosūtīts izvērtēšanai arī darba uzdevumā noteiktajām institūcijām. Tiek organizēta sabiedriskās apspriešanas sanāksme/s (kā norādīts DU); saskaņā ar pašreizējo procedūru paziņojums par sanākumi jāpublicē attiecīgās pašvaldības vietējā laikrakstā un Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” (“Latvijas Vēstnesis”), kā arī jāizliek pašvaldības ēkā – kur ar šo informāciju var iepazīties katra ieinteresētā puse. Publicēšana izdevumā “Latvijas Vēstnesis” nenodrošina sabiedrības pienācīgu informēšanu par DP izstrādi, līdz ar to ir izskatāma iespēja svītrot prasību nodrošināt paziņojuma publicēšanu izdevumā “Latvijas Vēstnesis”. Tā kā jaunās sistēmas ietvaros tiek veikta individuālā zemes īpašnieku informēšana pirms DP izstrādes uzsākšanas, otrreizēja individuāla informēšana nav nepieciešama – pietiek ar paziņojuma publicēšanu vietējā novada un/vai reģionālajā laikrakstā, pašvaldības ēkā, kā arī pašvaldības mājaslapā.

Papildus, būtu jānosaka sabiedriskās apspriešanas termiņi. Rekomendējama minimālā sabiedriskās apspriešanas termiņš ir 30 dienas no paziņojuma publicēšanas, kuru var pagarināt līdz 40 - 45 dienām lielajām ĪADT ar lielu informācijas apjomu. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme būtu organizējama ne agrāk kā 7 dienas no paziņojuma publicēšanas datuma, bet ne vēlāk kā 10 dienas pirms sabiedriskās apspriešanas beigām. Būt jānosaka arī institūcija, kuras pārstāvis vadītu sanākumi. Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes vadīšana varētu būtu DAP vai pašvaldības pārziņā. Tāpat būtu ieteicams, DP izstrādātājiem ierasties uz sabiedriskās apspriešanas vietu vismaz 2 stundas pirms sanāksmes uz individuālajām konsultācijām.

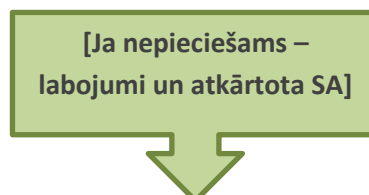
Vēl viens būtisks jautājums attiecībā uz sabiedriskās apspriešanas sanāksmes organizēšanu ir norises vietas noteikšana. Būtu jāizvērtē, vai lielu ĪADT, kas atrodas vairāku pašvaldību

teritorijās, DP gadījumā būtu nepieciešams organizēt sabiedriskās apspriešanas sanāksmes visos novados – efektīvāks risinājums varētu būt organizēt sanāksmes dažos novados (piemēram, divos no pieciem), pieņemot, ka sanāksmes tiktu organizētas pieņemamos attālumos no visiem novadiem viegli sasniedzamā vietā.

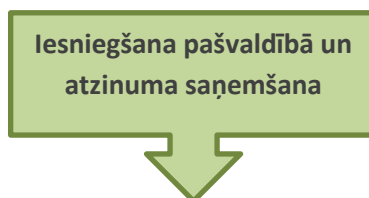
Saskaņā ar spēkā esošo kārtību, izstrādātājam ir jāprecizē DP 20 dienu laikā pēc sabiedriskās apspriešanas sanāksmes. Ņemot vērā, ka dažreiz sabiedriskās apspriešanas rezultātā ir jāievieš vērā ņemami labojumi, tiek rekomendēts atcelt konkrētus termiņus labojumu iestrādāšanai. Vispārējās termiņu saistības izriet no līguma ar pasūtītāju un citiem normatīvajos aktos noteiktajiem termiņiem, kas ir saistoši DP izstrādātājam.

Pēc sabiedriskās apspriešanas nepieciešamības gadījumā DP tiek aktualizēts, tiek sagatavots pārskats par sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajiem komentāriem un aktualizētais DA ar pārskatu tiek iesniegts DAP, kura izvērtē, kā ir ņemti vērā sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri. DAP būtu nosakāmas tiesības atgriezt DP labošanai/papildināšanai. Būtu nosakāms termiņš, kurā DAP izskata plānu un atļauj to iesniegt pašvaldībā/ pašvaldībās vai arī lūdz veikt labojumus/papildinājumus, norādot termiņus.

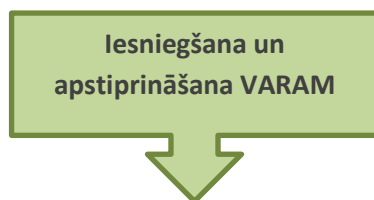
Gadījumā, ja ir nepieciešamas būtiskas izmaiņas DP saturā un/vai institūciju sniegtie viedokļi satur būtiskas savstarpējas pretrunas, DAP var pieprasīt rīkot atkārtotu sabiedrisko apspriešanu, nosakot saīsinātu termiņu.

Šajā etapā tiek piemērota pašreizējā kārtība. Būtu precizējams pašvaldības atzinuma saturs. Tā kā pašvaldībai ir iespēja izteikt savu viedokli jau sabiedriskās apspriešanas laikā, tad atzinumā būtu jāiekļauj tikai būtiski pamatoti komentāri, primāri kvantitatīvi izvērtējot ietekmi uz pašvaldības ekonomisko attīstību un formulējot iespējos kompensējošos pasākumus. Ministrs pirms apstiprināt plānu sagatavo informatīvo ziņojumu,

nepieciešamības gadījumā tajā iekļaujot arī citus kompensējošos pasākumus, Ministru kabinetam, kurš lemj par samērīgiem (kompensējošiem) pasākumiem.

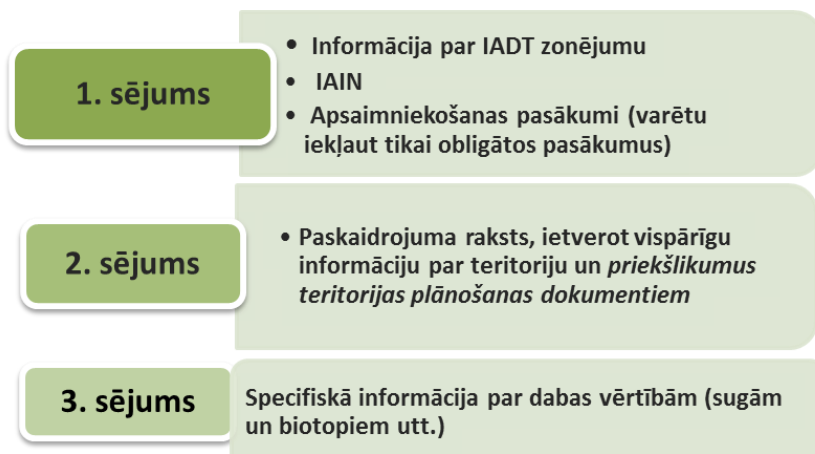
Pašreizējās procedūras ietvaros bieži pašvaldības nesniedz atzinumu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā – viena mēneša laikā. Tiek rekomendēts veicināt atzinuma sniegšanu normatīvajos aktos noteiktajā termiņā (detalizētāks paskaidrojums sniegts 1. tabulas 6. punktā). Pašvaldībai ir tiesības pagarināt atzinuma sniegšanas termiņu, par to rakstiski informējot DAP un DP izstrādātāju, ja ir būtiski komentāri, kuru sagatavošanai ir nepieciešams vairāk laika. Bet termiņš nedrīkst pārsniegt 60 dienas. Saskaņā ar normatīvo aktu prasībām atzinumu par DP var sniegt ne tikai dome, bet arī pašvaldības amatpersona, kam šādas tiesības paredzētas pašvaldības nolikumā. Tādējādi netiktu aizkavēta DP apstiprināšana un tiktu panākta lielāka noteiktība attiecībā uz DP izstrādes procedūru un termiņiem.

Pēc Atzinuma saņemšanas no pašvaldības un nepieciešamo labojumu veikšanas, DP gala redakcija tiek iesniegta VARAM, kur tiek veikta IAIN lietderības un tiesiskuma iepriekšēja pārbaude (to var darīt ar DAP jurists, un tādā gadījumā VARAM saņemtu jau gatavus IAIN). Gadījumā, ja atzinumā/atzinumos sniegti komentāri, kas prasa būtiskas izmaiņas DP, VARAM izskata jautājumu, vai ir nepieciešams veikt papildus labojumus vai arī DP apstiprināms iesniegtajā redakcijā. Ja ir nepieciešami labojumi, VARAM sagatavo informatīvu paziņojumu par būtiskākajām veiktajām izmaiņām, izvietojot paziņojumu VARAM UN DAP mājas lapās. VARAM ministrs apstiprina DP kā vispārīgu administratīvo aktu. IAIN stājas spēkā līdz ar DP apstiprināšanu un kļūst saistoši (t.sk., pašvaldībām, zemes īpašniekiem). Papildus tiek rekomendēts izvērtēt iespēju padarīt saistošu arī apsaimniekošanas pasākumu sadaļu, iedalot tos prioritārajos un ieteicamajos. Prioritārie pasākumi būs jāizpilda DP norādītajā laikā. Par prioritāro pasākumu neizpildi var tikt piemērotas sankcijas. Jāatceras, ka, iedalot pasākumus prioritārajos un ieteicamajos, prioritārajos jāiekļauj tikai tie pasākumi, kas ir noteicoši attiecīgās ĪADT dabas vērtību saglabāšanai vai normatīvo aktu prasību izpildei.

2. Priekšlikumi izmaiņām DP struktūrā un saturā

Papildus izmaiņām DP izstrādes procedūrā tiek rekomendēts veikt izmaiņas arī DP saturā. Šobrīd normatīvajos aktos noteiktā DP struktūra ir ļoti apjomīga un komplicēta, līdz ar to dokumentu ir grūtāk uztvert plašākai sabiedrībai. Lai padarītu DP pārskatāmāku, tajā pašā laikā atstājot būtisku zinātnisku informāciju par dabas vērtībām attiecīgajā ĪADT, DP tiek rekomendēts sadalīt trīs sējumos (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Rekomendējamā DP dalīšana trīs sējumos

DP 1. sējums iekļautu “saistošo daļu” – zonējumu, IAIN, apsaimniekošanas pasākumus (ja tiek nolemts, ka tie ir jāiekļauj saistošajā daļā). 2. sējums iekļautu plašai publikai un zemes īpašniekiem interesējošu vispārīgu informāciju par attiecīgo ĪADT, kā arī – ja tiek nolemts neiekļaut apsaimniekošanas pasākumus saistošajā daļā, arī tie tiktu iekļauti 2. sējumā. Savukārt 3. sējumā tiktu iekļauta detalizēta informācija par dabas vērtībām teritorijā. Šī informācija ir nepieciešama dabas aizsardzības institūcijām, tomēr reti kad ir aktuāla zemes īpašniekiem, līdz ar to tās iekļaušana atsevišķā sējumā padarītu DP vieglāk lietojamu – ieinteresētās puses varētu atrast sev interesējošu informāciju daudz ātrāk.

Jāuzsver, ka gadījumā, ja saistošajā daļā tiek identificēti obligātie/prioritārie apsaimniekošanas pasākumi, ir būtiski noteikt, kādas sankcijas ir piemērojamas to neīstenošanas gadījumā. Tā kā “obligāto” pasākumu daļā rekomendēts iekļaut tādus pasākumus, kas ir būtiski ĪADT dabas vērtību saglabāšanai un/vai normatīvo aktu prasību ievērošanai un neuzliek nesamērīgu slogu nekustamo īpašumu īpašniekiem, sankcijas varētu tikt piemērotas, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma “D” daļu, kas noteic administratīvā akta izpildes kārtību. Ja DP ir vispārīgais administratīvais akts, tā izpildi nodrošina Administratīvā procesa likuma “D” daļā noteiktajā kārtībā.

Administratīvā procesa likuma 359.panta ceturtā daļa noteic, ka gadījumā, ja piekritīgā izpildiestāde nav noteikta, tā ir iestāde, kas izdevusi administratīvo aktu. Ja DP izdod ministrs, būtu apsverams noteikt ārējā normatīvajā aktā (likumā vai Ministru kabineta noteikumos) paredzēt, ka DP izpildes procesu tomēr organizētu iestāde, piemēram, Dabas aizsardzības pārvalde. Turpmāk minēto darbību veikšana vairāk atbilstu tās kompetencei.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 361.panta pirmo daļu par piespiedu izpildi adresātu vispirms brīdina. Brīdinājums tiktu sagatavots, ja, piemēram, tiktu konstatēts, ka DP paredzētie obligātie/prioritārie apsaimniekošanas pasākumi netiek pildīti. Brīdinājumā norāda arī piemērojamos piespiedu izpildes līdzekļus un informē, ka piespiedu izpildi veic uz adresāta rēķina (361.panta ceturtā daļa, 364.panta pirmā daļa).

Piespiedu izpildes līdzekļu veidus nosaka Administratīvā procesa likuma 368.panta pirmā daļa, proti, administratīvo aktu, kas uzliek adresātam pienākumu izpildīt noteiktu darbību vai aizliedz izpildīt noteiktu darbību, izpilda piespiedu kārtā ar aizvietotājizpildes, piespiedu naudas vai tiešā spēka palīdzību. Iestāde pati izvēlas piemērotāko veidu, tomēr apšaubāms, vai DP gadījumā būtu iespēja runāt par tiešā spēka pielietošanu (ieroči, dienesta suņi u.tml.).

DP gadījumā piemēroti būtu divi piespiedu izpildes līdzekļi. Pirmkārt, piespiedu nauda, kuru piemēro, ja administratīvais akts uzliek adresātam pienākumu izpildīt noteiktu darbību vai atturēties no noteiktas darbības un viņš šo pienākumu nepilda (Administratīvā procesa likuma 370.pants). Minimālā piespiedu nauda ir 10 euro, bet maksimālā – 1425 euro. To var uzlikt arī atkārtoti, bet ne agrāk kā septiņas dienas pēc iepriekšējās reizes.

Ja konkrētā situācija liecina, ka ir nevis piemērojama piespiedu nauda, bet obligāti un nekavējoši jāveic pati darbība, kas izriet no DP, iestāde var veikt aizvietotājizpildi (Administratīvā procesa likuma 369.pants) un darbību izpildīt pati vai arī uzdod to izpildīt citam publisko tiesību subjektam (piemēram, pašvaldībai) vai privātpersonai (slēgt līgumu ar komersantu, kas sniedz attiecīgo pakalpojumu). Aizvietotājizpildes izmaksas uzliek adresātam. Tomēr šajā gadījumā ir būtiski noskaidrot, vai aizvietotājizpildi vispār drīkstētu piemērot, proti, iejaukties privātpersonas īpašuma tiesībās. Tas būtu pieļaujams vienīgi, ja citādi neatgriezeniski zustu aizsargājamā dabas vērtība. Katrā gadījumā ir jāvērtē samērīguma princips un iejaukšanās attaisnojamību. Salīdzinājumam, Būvniecības likums aizvietotājizpildi pieļauj patvaļīgas būvniecības (18. pants) vai nedrošas ekspluatācijas gadījumā (21.pants), kas ir tieši saistīts ar trešo personu un sabiedrības drošību.

Jāatzīmē, ka, lai padarītu DP uztveramāku, ir jāmaina ne tikai tā struktūra, bet arī pats saturs. Saskaņā ar pašlaik spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, DP ir jāiekļauj daudz informācijas, kas nav būtiska DP kontekstā. Tāpat DP ir nepieciešams iekļaut informāciju, kura attiecīgajā griezumā bieži vien nav pieejama. Piemēram, MK noteikumiem Nr. 686 paredz sociālās un ekonomiskās situācijas aprakstu par attiecīgo ĪADT, iekļaujot informāciju par iedzīvotājiem ("pastāvīgie iedzīvotāji, zemes īpašnieki, kuri pastāvīgi nedzīvo aizsargājamā teritorijā, apmeklētāji), apdzīvotās vietas, nodarbinātība) – šāda informācija ir pieejama tikai novadu griezumā, līdz ar to neatspoguļo situāciju attiecībā uz konkrētu ĪADT. Papildus tiek rekomendēts atteikties vai mainīt arī citas pašreiz spēkā esošo normatīvo aktu prasības attiecībā uz DP saturu – detalizētāks apraksts un priekšlikumi sniegti 3. tabulā.

3. tabula. DP iekļaujamā informācija, saskaņā ar rekomendējamajiem grozījumiem normatīvo aktu prasībās par DP saturu

Sējums	DP iekļaujamā informācija
1. sējums	<i>Kopsavilkums, iekļaujot:</i> <ul style="list-style-type: none"> • karti, kurā norādīta aizsargājamās teritorijas atrašanās vieta; • aizsargājamās teritorijas izveidošanas mērķu un paredzamo apsaimniekošanas pasākumu īsu aprakstu; • aizsargājamās teritorijas ieteicamā zonējuma (ja tāds paredzēts) īsu aprakstu; Aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts; ieteicamais teritorijas

Sējums	DP iekļaujamā informācija
	<p>funkcionālais zonējums (ja tāds nepieciešams), vai arī priekšlikums grozījumiem funkcionālajā zonējumā. Priekšlikumam par aizsargājamās teritorijas funkcionālās zonas režīma maiņu vai aizsargājamās teritorijas kategorijas maiņu pievieno zinātnisko pamatojumu;</p> <p>Informāciju par aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanu <u>[iespējams, iekļaujot tikai obligātos pasākumus, tādā gadījumā rekomendējamus atspoguļojot 2. sējumā]</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam; • apsaimniekošanas pasākumi, atsevišķi norādot: <ul style="list-style-type: none"> ○ pasākuma nosaukumu; ○ pasākuma aprakstu (norādot precīzu vietu, platību, darbu izpildes prioritāti); ○ pasākuma nepieciešamības pamatojumu; ○ pasākuma izpildes veidu vēlamā rezultāta sasniegšanai (piemēram, nozaru speciālista ieteikumi, norādījumi); ○ izpildes termiņu; ○ izpildes indikatorus un ieteikumus monitoringa veikšanai
2. sējums	<p>Aizsargājamās teritorijas aprakstu, norādot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vispārēju informāciju par aizsargājamo teritoriju: <ul style="list-style-type: none"> ○ atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība; ○ aizsargājamās teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts; ○ esošais funkcionālais zonējums; ○ aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture; ○ kultūrvēsturiskais raksturojums; • īsu aizsargājamās teritorijas fiziski ģeogrāfisko raksturojumu (klimate, ģeoloģija, ģeomorfoloģija, hidroloģija, augsne [tik daudz, cik tas attiecas uz ĪADT novērojamiem apstākļiem]); • pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju; • aizsargājamās teritorijas izmantošanas veidi <p>Priekšlikumi Pašvaldību teritorijas attīstības un plānošanas dokumentiem</p>
3. sējums	<p>Aizsargājamās teritorijas novērtējumu, sniedzot šādu informāciju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē, tai skaitā iespējamo draudu izvērtējums; • ainaviskais novērtējums (estētiskajā, ekoloģiskajā, sociāl-ekonomiskajā aspektā, kā arī pozitīvo un negatīvo ietekmju analīze aizsargājamā teritorijā esošai ainavai kopumā); • biotopi, dabas aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos un konvencijās minētie īpaši aizsargājami biotopi (norādot kodu), to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie

Sējums	DP iekļaujamā informācija
	<p>faktori, vienlaikus norādot to aizsardzības līmeni Latvijas mērogā;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sugas, dabas aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos un konvencijās minētās īpaši aizsargājamās augu, sēņu un dzīvnieku sugas, to sociālekonomiskā vērtība un sugas ietekmējošie faktori, vienlaikus norādot to aizsardzības līmeni Latvijas mērogā; • citas vērtības aizsargājamajā teritorijā un tās ietekmējošie faktori; • aizsargājamās teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums (plānā minēto biotopu un sugu bioloģiskais, ekoloģiskais un sociālekonomiskais novērtējums, pozitīvo un negatīvo ietekmju analīze teritorijai kopumā);
Grafiskā daļa	<p>Zemes īpašuma formu (valsts īpašums, pašvaldības īpašums, privātpašums) karte</p> <p>Dabas vērtību karte (piemēram, sugu atradnes, biotopu atrašanās vietas, kultūrvēsturiskie objekti, dabas pieminekļi) [Iespējams, papīra formātā vispār nav vajadzīga 1:10 000 vai 1:15.000 mērogā, varbūt jānodod tikai ģeodatubāzes slānis]</p> <p>Apsaimniekošanas pasākumu karte (piemēram, pļavu pļaušana, krūmu ciršana) [detalizētu (1:10000) karti vajag tikai ģeodatubāzes slāņa veidā]</p> <p>Esošo un plānoto tūrisma infrastruktūras elementu karte (piemēram, takas, stāvlaukumi, skatu torņi) [detalizētu (1:10000) karti vajag tikai ģeodatubāzes slāņa veidā]</p> <p>Funkcionālo zonu karte, kurai pievienots funkcionālo zonu robežu apraksts un sastāvs (robežpunktu koordinātas, meža kvartālu un nogabalu, kā arī zemes īpašumu uzskaitījums, norādot kadastra apzīmējumu numurus), pievieno arī atsauci ar norādi par izmantojamo datu aktualitāti</p>

* Slīprakstā atzīmēta informācija, kuras iekļaušana DP ir diskutējama

3. DP integrēšanas iespējas pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentos

3.1. Esošās sistēmas ietvaros

Līdzšinējās pieredzes nozīme, mēģinājumi novērst problēmas un izmantot iespējas esošās sistēmas ietvaros savstarpēji sasaistīt dažādos dokumentus

Vadlīniju DP integrēšanai pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, galvenokārt teritorijas plānojumos, ierosinātais ir savulaik DAP organizētajos diskusijās un semināros un vispārināti apspriestā integrēšanas ideja.

Savukārt vadlīniju izstrādes pamats ir praktiskā pieredze, kas gūta pilotprojekta „Dabas parka „Daugavas ieleja” dabas aizsardzības plāna sagatavošana un integrēšana teritorijas plānojumā” (turpmāk tekstā – Pilotprojekts) izstrādes laikā, kad vienlaikus izstrādāja Aizkraukles novada teritorijas plānojumu un DP. Šī darba rezultātā SIA „METRUM” 2014.

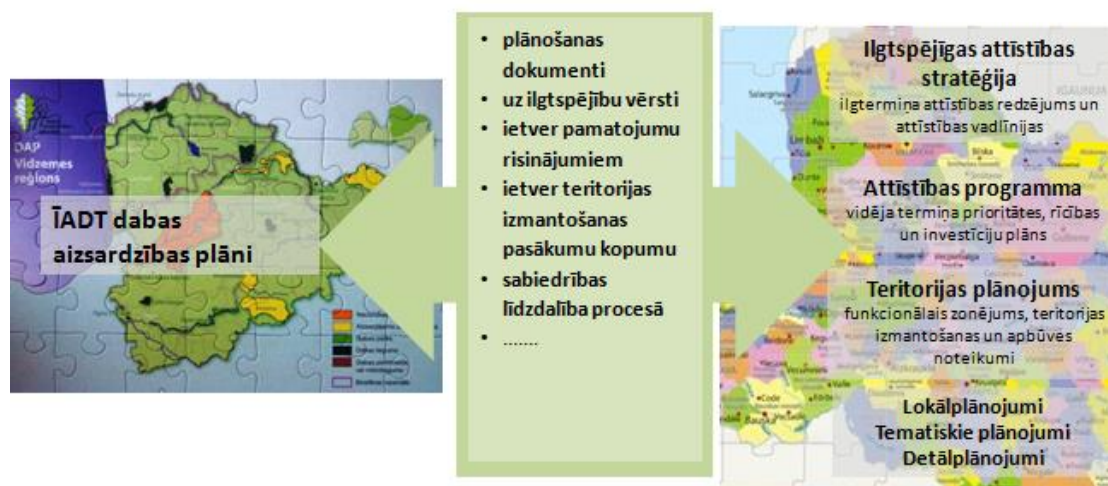

gadā izstrādāja Vadlīnijas dabas aizsardzības plāna integrēšanai teritorijas plānojumā (turpmāk tekstā – Vadlīnijas 2014), kas ietver konkrētas prakses piemērā balstītus ieteikumus un instrumentu aprakstu.

Reālo un raksturīgo piemēru, noderīgās pieredzes un pieeju apkopojums vadlīniju izstrādē kalpo arī pašreizējo DP izstrādes process aizsargājamo ainavu apvidu teritorijās „Augšzeme”, „Vecpiebalga” un „Veclaicene”. Šajos izstrādes procesos un to rezultātos, atklājās iespējas un iespēju robežas šo dažādo plānošanas dokumentu sasaistei teritoriāli un saturiski, kā arī nepieciešamība DP saturiskajām un, plānošanas dokumentu izstrādes procesu izmaiņām, jaunu pieeju meklējumiem.

DP un teritorijas attīstības plānošanas dokumentu sasaistē ņemama vērā to izstrādes mērķu un noteiktā satura dažādība, risinājumus meklējot vienošajā

DP un pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir atšķirīgi pēc izstrādes reglamentējošā normatīvā regulējuma, plānošanas priekšmeta, mērķiem, satura, izstrādes mērogiem, plānošanas pieejām, tradīcijām u.tml. Lai nodrošinātu šo dokumentu savstarpējo sasaisti, īpaši pretrunu novēršanu, kas attiecināma uz teritorijas izmantošanas nosacījumiem ĪADT, svarīgi ir atrast vienojošo (sk. 4. attēlu).

4. attēls. Vienojošie elementi DP un pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos

Pēc būtības gan DP, gan pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir attīstības plānošanas dokumenti, tiem jāietver plānoto risinājumu pamatojums, to rezultātā ir paredzēti kādas konkrētas teritorijas izmantošanas pasākumi, tostarp izmantošanas aprobežojumi u.tml.

Lai arī pašreiz DP ir tikai rekomendējošs raksturs, uz tā pamata tiek izstrādāti Ministru kabineta individuālie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi (IAIN), kas kā hierarhiski augstāks normatīvais akts ir saistošs izstrādājot pašvaldību teritorijas plānojumus, īpaši tā saistošo daļu, kas attiecas uz teritorijas izmantošanas.

Tajā pašā laikā teritorijas plānojuma izstrādes procesu un īpaši saturu reglamentē spēkā esošās tiesību normas: Ministru kabineta noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (30.04.2013.), Ministru kabineta noteikumi Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (14.10.2014.), Ministru kabineta noteikumi Nr. 392 „Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas noteikumi” (08.07.2014.)

Īpaši jāatzīmē MK noteikumi Nr.240, kuros noteiktas vienotas vispārīgās prasības teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei visām Latvijas pašvaldībām. Tie paredz arī lietot visā valstī vienotus funkcionālo zonu iedalījumu, apzīmējumus un teritorijas atļauto izmantošanu veidus.

Saskaņā ar norādīto normatīvo regulējumu teritorijas plānojumā nosaka:

- Funkcionālo zonējumu, kas ir pašvaldības teritorijas iedalījums zonās, kurām ir atšķirīgas prasības atļautajai teritorijas izmantošanai un apbūvei. Ar to tiek parādītas un reizē nodalītas konkrētās teritorijas dažādu vietu atšķirīgās funkcijas un arī telpiskās struktūras pazīmes (novietojums, funkcija, telpiskais risinājums u.c). Tas ir viens no pašreizējās teritorijas plānošanas galvenajiem mērķiem.
- Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus (TIAN) ar atļautajiem izmantošanas veidiem konkrētajās funkcionālajās zonās, apbūves parametriem, minimālo jaunveidojamo zemes vienību platību (ja nepieciešams) u.c. noteikumus, galvenokārt apbūvei. TIAN tieši saistīti ar teritorijas plānojuma grafisko daļu.
- Teritorijas ar īpašiem noteikumiem.
- Apgrūtinātās teritorijas un objektus, arī pašvaldību kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas u.tml.

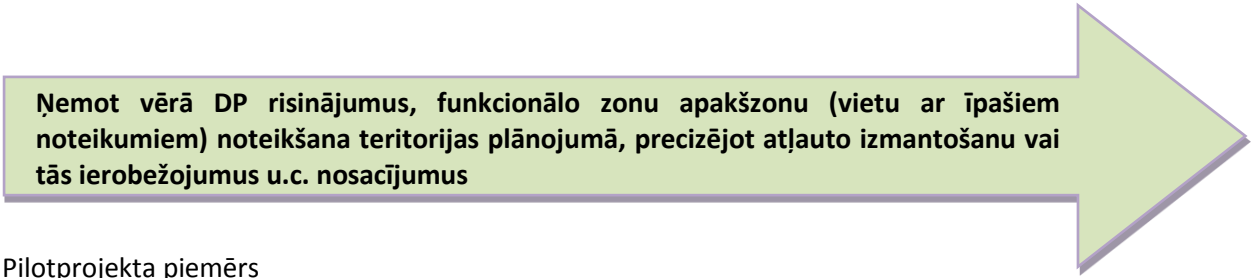
Tāpat teritorijas plānojumi tiek izmantoti kā standartizēti elektroniski saturiskie un grafiskie dati.

ĪADT individuālā funkcionālā zonējuma integrēšana teritorijas plānojuma grafiskajā daļā

Ja MK ir apstiprinājis IAIN, t.sk. ĪADT funkcionālo zonējumu, tas var tikt attēlots teritorijas plānojuma grafiskajās daļās. Šobrīd dati tiek ņemti no informācijas sistēmas OZOLS.

Izmantojot Geolātvija publicitātes rīku, ĪADT robežas un funkcionālās zonas būs redzamas plānošanas speciālistiem un sabiedrībai.

Ja ĪADT ir apstiprināts DP, bet MK nav apstiprinājis IAIN, kā pagaidu risinājumu pašvaldība var iestrādāt ĪADT funkcionālo zonējumu teritorijas plānojumā kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem. MK apstiprinot IAIN, jāveic TP grozījumi, lai „atceltu” teritorijas ar īpašiem noteikumiem un attēlotu ĪADT individuālās funkcionālās zonas kā aprūtinājumus.

Nemot vērā DP risinājumus, funkcionālo zonu apakšzonu (vietu ar īpašiem noteikumiem) noteikšana teritorijas plānojumā, precizējot atļauto izmantošanu vai tās ierobežojumus u.c. nosacījumus

Pilotprojekta piemērs

Aizkraukles novada teritorijas plānojumā dabas parka teritorijā, atšķirībā no pārējās novada teritorijas, noteiktas vietas ar īpašiem noteikumiem (M1, L2, L3 un L4) jeb funkcionālo zonu apakšzonas. Šajās teritorijās, ņemot vērā dabas aizsardzības plānā noteiktos mērķus, kā arī atzīmētās vērtības, noteiktas atšķirīgas prasības no pārējām lauksaimniecības un meža teritorijām.

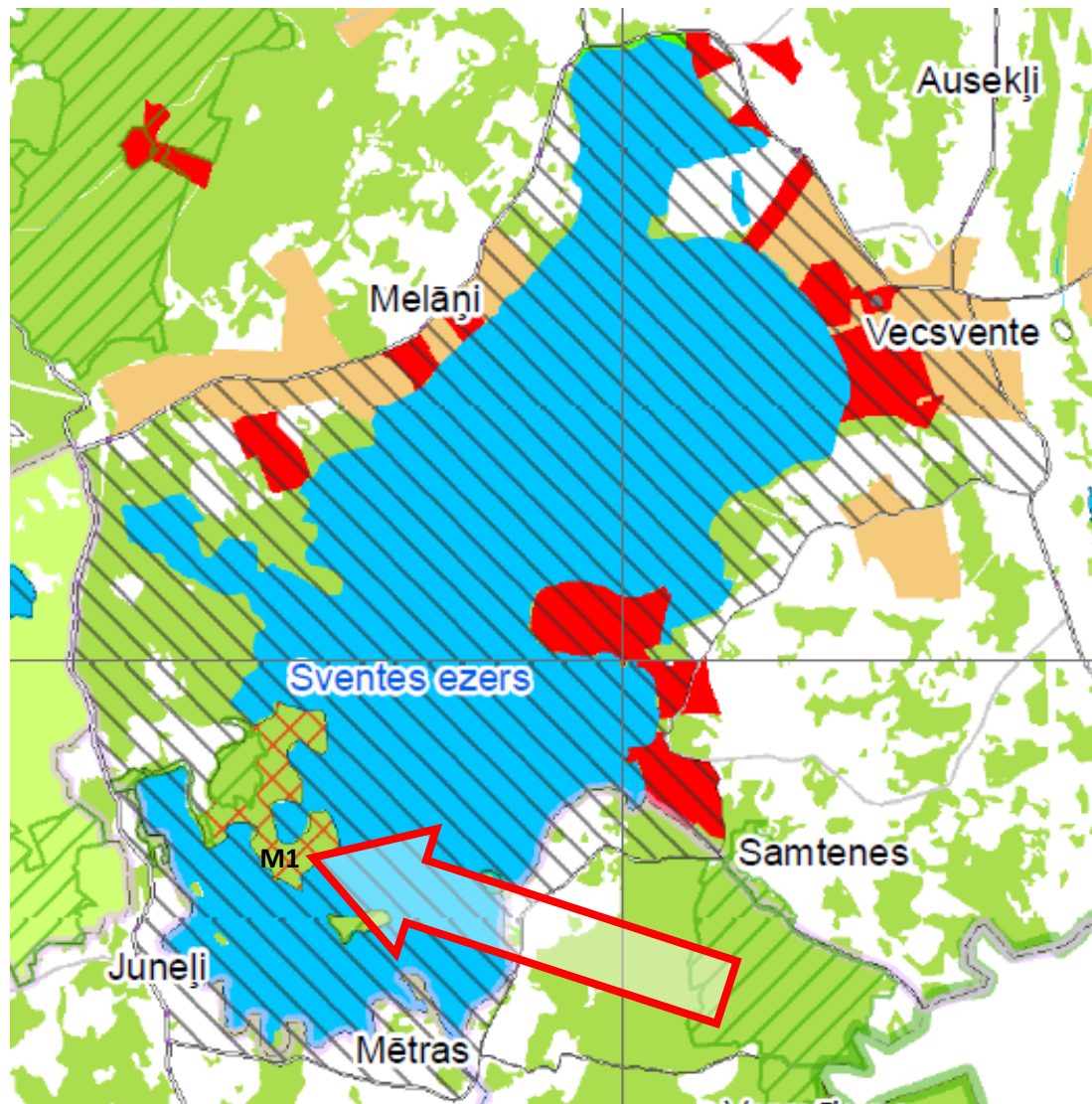
Lauksaimniecības teritorijās L2, L3, L4 TIAN ir nosacījums, ka “Dabas parka teritorijā, kā arī indeksētajās L2, L3 un L4 teritorijās no jauna veidojamas zemes vienības minimālā platība tiek noteikta atbilstoši normatīvajiem aktiem, papildus ievērojot nosacījumu, ka no īpašuma nav pieļaujams atdalīt zemes vienību mazākā platībā ar dzīvojamām un saimniecības ēkām, pagalmu un zemi, kas nepieciešama saimniecības uzturēšanai”. Savukārt vietā ar īpašiem noteikumiem M1 ir šāda prasība: “Ar M1 apzīmētajā vietā nav pieļaujama galvenā cirte, kā arī nav pieļaujama apbūve.”

AAA „Augšzeme” DP piemērs

Pašreiz izstrādātajā DP „Augšzemes” zonējumā noteikta regulējamā režīma zona meža teritorijā pie Sventes ezera. Daugavpils novada teritorijas plānojumā 2012 – 2023. gadam, kas apstiprināts 2014. gadā, grafiskās daļas kartē šajā vietā noteikta funkcionālā zona *Mežu teritorija*, lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanai. TIAN funkcionālajā zonā *Mežu teritorija* galvenā izmantošana ir *Mežsaimnieciska izmantošana, Labiekārtota publiskā ārtelpa (izņemot slēgta tipa dzīvnieku kapsētas), Publiskā ārtelpa bez labiekārtojuma, Mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās*.

Ņemot vērā DP risinājumu un, lai precizētu atļauto izmantošanu konkrētajā vietā, teritorijas plānojumā šajā vietā var noteikt apakšzonu, piemēram, ar indeksu M1, kur TIAN tiek norādīta viena atļautā izmantošana: *Mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (Meža*

apsaimniekošana atbilstoši normatīvo aktu prasībām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās) saskaņā ar MK noteikumu 240 3.pielikumu (sk. 5. attēlu).

5. attēls. Savietotais plāns – DP zonējums ar pašvaldības teritorijas plānojuma funkcionālo zonējumu

Teritoriju ar īpašiem noteikumu noteikšana interešu saskarsmes zonu detalizēšanai jeb turpmākās plānošanas vietām (tematisko plānojumu, lokālpilnojamu, detalplānojamu teritorijām)

Lietojot normatīvajos aktos piedāvāto variantu, teritorijas plānojumā iespējams noteikt teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN), īpaši, ja tās ir teritorijas, kurās nepieciešams veikt

padziļinātu izpēti un izstrādāt detalizētākus plānus. Tās ir teritorijas, kurām raksturīgi pamatā dažādi funkcionālie zonējumi, bet ir kādas kopīgas, visaptverošas īpašības, iezīmes vai nākotnes ieceres, un uz kurām attiecināmas kopīgas prasības (piemēram, dažādi funkcionālie zonējumi ietilpst vienotā ainavas telpā, kurai nosakāmas kopīgas prasības tās turpmākai attīstībai).

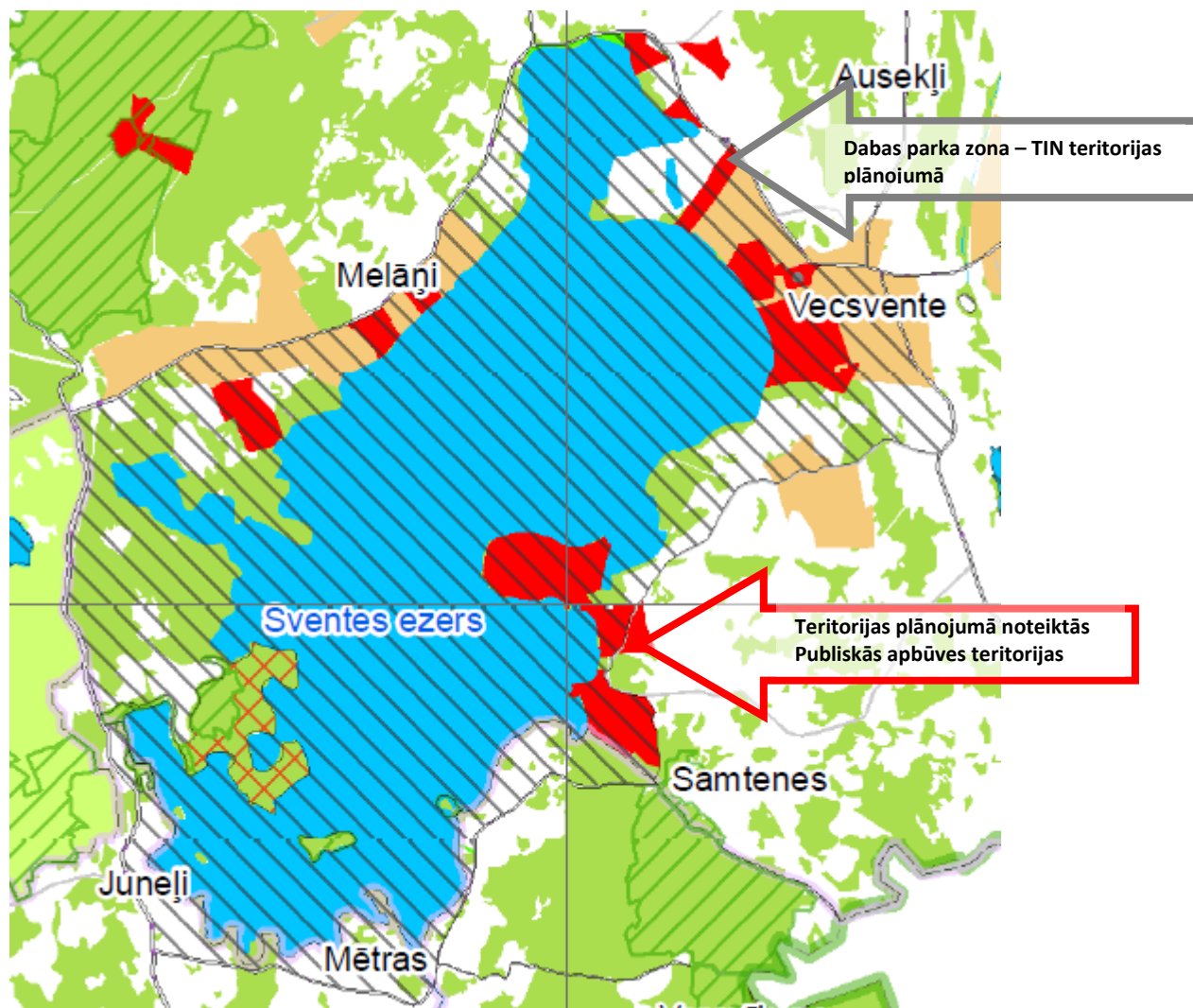
Pilotprojekta piemērs

Aizkraukles novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā dabas parka “Daugavas ieleja” teritorijā noteiktas arī teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN1), kur izstrādājams lokālplānojums, detālplānojums vai ainavu plāns, kas atzīmētas izstrādātajā DP vai arī – kur tiek paredzēta intensīva izmantošana.

AAA „Augšzeme” DP piemērs

Dabas parks “Sventes ezers” un tā apkārtnē kā ainaviski augstvērtīga teritorija ietverta dabas parka zonā. Savukārt spēkā esošajā teritorijas plānojumā pie ezera plānotas dažādas funkcionālās zonas. Lielākos riskus dabas vērtību aizsardzībai varētu radīt teritorijas plānojumā noteiktā funkcionālā zona *Publiskās apbūves teritorija*, kur, saskaņā ar TIAN ir atļauta Publiskā apbūve un teritorijas izmantošana, kā papildizmantošana: dzīvojamā apbūve (daudzdzīvokļu māju apbūve, rindu māju apbūve, savrupmāju apbūve, viensēta). Apbūvei šajās vietās maksimālais apbūves blīvums ir 60%, bet maksimālais stāvu skaits: dzīvojamai apbūvei – 2 stāvi un mansarda stāvs, pārējai apbūvei – 3 stāvi u.tml.

Ņemot vērā aizsargājamās dabas vērtības, konkrētā Dabas parka zona teritorijas plānojumā nosakāma kā teritorija ar īpašiem noteikumiem (TIN), kur nepieciešams izstrādāt tematisko plānojumu – ainavu plānu, lokālplānojumu, precizējot prasības publiski pieejamām vietām, atļautajai apbūvei vai tās aizliegumam, tostarp ēku novietojumam un teritoriju labiekārtojumam, apbūves mērogam un raksturam, nožogojšanai u.tml.

6. attēls. Savietotais plāns – DP zonējums ar pašvaldības teritorijas plānojuma funkcionālo zonējumu

Pretrunu novēršana TIAN nosacījumos attiecībā uz ĪADT izmantošanu – prasībām, kas iekļautas IAIN prasībās

AAA „Augšzeme” DP piemērs

Teritorijas plānojuma TIAN 398.punktā ir atļauts „apmežot arī līdz 2 ha lielas lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības funkcionālajās zonās Lauksaimniecības teritorija, Mežu teritorija un Dabas un apstādījumu teritorija, ja 70% no apmežošanai paredzētajai platībai pieguļošajām teritorijām ir mežs un/vai autoceļš (valsts, pašvaldības vai komersantu). Gadījumā, ja šāda apmežošana notiek funkcionālajā zonā Lauksaimniecības teritorija, jāsaņem iecerētās darbības akcepts Daugavpils novada domes Attīstības nodaļā. Akcepta saņemšanas gadījumā no atbildes izsniegšanas dienas uz izskatāmo teritoriju attiecās

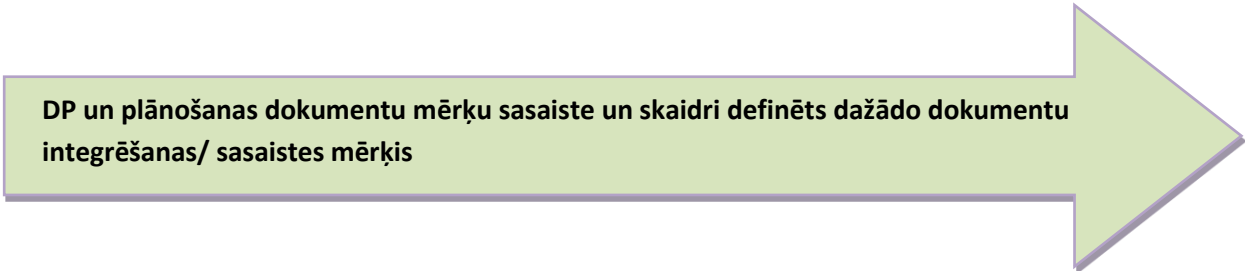
funkcionālās zonas Mežu teritorija izmantošanas nosacījumi.” Savukārt DP IAIN projektā kā viena no aizliegtajām darbībām ainavu apvidus teritorijā ir „stādīt vai ieaudzēt mežu, teritorijās, kas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā Dabas datu pārvaldības sistēmā ir reģistrētas kā īpaši aizsargājamie zālāju vai purvu biotopi”. Tātad TIAN 398.punkts papildināms ar izņēmumu Ainavu apvidu teritorijā, kas “normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā Dabas datu pārvaldības sistēmā ir reģistrētas kā īpaši aizsargājamie zālāju vai purvu biotopi.”

3.2. Veicot izmaiņas esošajā sistēmā

Iepriekšējā sadaļā parādītie sasaistes piemēri, iespējami arī pēc izmaiņām esošajā DP izstrādes un apstiprināšanas sistēmā, ņemot vērā pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, īpaši teritorijas plānojumu saturu.

Tajā pašā laikā ĪADT plāni nav ietverama daļa teritorijas plānojumā vai atsevišķas sadaļas katrā no pašvaldības plānošanas dokumentiem – katram dokumentam savi mērķi, uzdevums un saturs. Taču vienlaikus jānodrošina ĪADT aizsardzības un pārvaldības jautājumu sasaiste ar pašvaldību dokumentos plānoto.

Šajā sadaļā sniegts skatījums DP un pašvaldību teritorijas plānošanas dokumentu savstarpējai sasaistei, ņemot vērā līdzšinējo un pašreizējo pieredzi DP izstrādē, lielāku uzmanību pievēršot dokumentu izstrādes procesu pilnveidošanai (katra dokumenta mērķi, to sasaistes mērķi, plānošanas pieejas, procesa organizācija, dalībnieki u.tml.), kas nodrošinātu labāku dažādo dokumentu sasaisti.

DP un plānošanas dokumentu mērķu sasaiste un skaidri definēts dažādo dokumentu integrēšanas/ sasaistes mērķis

DP un teritorijas plānošanas dokumentu pamatā ir ilgtermiņa redzējums par konkrētās teritorijas attīstību. Tie kalpo atbilstošu risinājumu un plānošanas pasākumu izstrādāšanai un īstenošanai.

Svarīga ir DP un teritorijas attīstības plānošanas dokumentu integrēšanas / sasaistes mērķu formulēšana. Vispārējie mērķi izskanējuši dažādi, piemēram, *vienkāršot attīstības plānošanas sistēmu; radīt vienu kompleksu pašvaldības telpiskās plānošanas dokumentu, kurā plānota arī ĪADT aizsardzība un izmantošana; ĪADT noteikto ierobežojumu integrēšana vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos u.tml.* Vadlīniju skatījumā vispārējie mērķi būtu: saskaņot dažādo dokumentu mērķus, plānotos risinājumus un novērst pretrunas ĪADT aizsardzības un pārvaldības kontekstā; sniegt precīzāku informāciju pašvaldību plānu

lietotājiem par ĪADT izmantošanu. Rēķinoties ar teritoriju un situāciju atšķirību, katrā konkrētajā gadījumā mērķi būtu precizējami. Svarīgi ir noteikt skaidrus mērķus, kādēļ ir nepieciešama atšķirīgo plānošanas dokumentu integrācija/ sasaiste.

Iespējami detāli izstrādāta sadaļa DP „Ieteikumi pašvaldību teritorijas plānojumam”, kuri tiek izvērtēti vietējo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas procesā

DP izvērtē pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos noteikto ĪADT aizsardzības kontekstā, tostarp, vai DP un pašvaldību plānošanas dokumentos noteiktie teritorijas attīstības mērķi, nosacījumi teritorijas izmantošanai un plānotie apsaimniekošanas pasākumi nav savstarpēji konfliktējoši. Ievērojot šo izvērtējumu, DP ietvert priekšlikumu daļu pašvaldību attīstības plānošanas dokumentiem. Īpaši DP un teritorijas plānojuma sasaistē, ļoti svarīga var būt šīs nodaļas izstrāde.

DP ietvertajam vērtējumam un priekšlikumiem jābūt pēc iespējas saskanīgākiem ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentos lietotajiem jēdzieniem, īpaši ņemot vērā MK noteikumos Nr.628 un MK noteikumos Nr. 240 noteikto. Piemēram, konkrētā teritorijā vēlamos vai nepieļaujamos (galvenos un/vai papildizmantošanas) teritorijas izmantošanas veidus pēc noteikumu 3. pielikumā minētās informācijas, kā arī galvenos apbūvi raksturojošos parametrus (apbūves blīvums, apbūves intensitāte, brīvās zaļās teritorijas rādītājs, apbūves augstums, stāvu skaits) un jaunveidojamo zemes vienības platību.

Ieteicams DP paredzēt priekšlikumus ne tikai teritorijas plānojumu izstrādei, bet arī citiem plānošanas dokumentiem, piemēram, konkrēti projekti, kas attiecināmi uz pašvaldības attīstības programmu vai konceptuāli jautājumi, kas būtu jārisina ilgtspējīgas attīstības stratēģijas dokumenta līmenī.

Ņemt vērā teritoriju dažādību un meklēt konkrētai teritorijai atbilstošākās pieejas un risinājumus

Latvijā ir 682 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, kas savstarpēji krasi atšķiras ar teritorijas izveidošanas mērķiem, teritorijas platību un dažādu aizsardzības pakāpi – atļautajām un aizliegtajām darbībām.

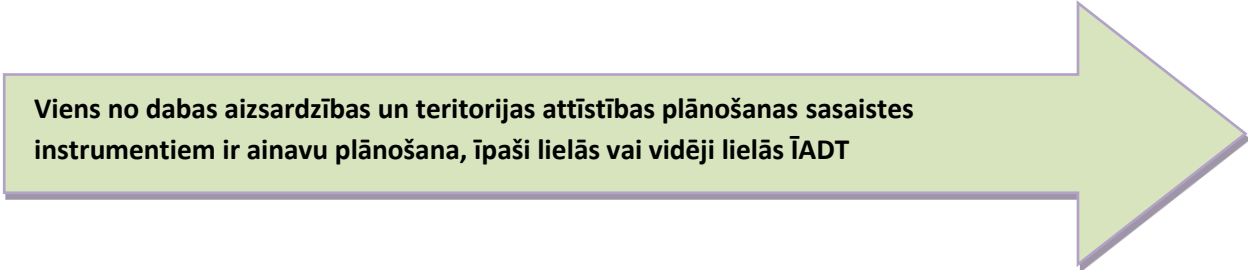
Kā jau iepriekš atzīmēts Vadlīnijās 2014, ir ļoti lielas vai vidēji lielas ĪADT, kas atrodas vairāku pašvaldību teritorijā un ietver apdzīvotas vietas. To aizsardzības mērķi ietver arī kultūrvēstures, ainavas un tradicionālā dzīvesveida saglabāšanu (aizsargājамie ainavu apvidi,

arī daži dabas parki), un tām tiek ieteikts veikt ainavas telpiskās struktūras analīzi. Vadlīnijās 2014 šādām teritorijām DP izstrādi iesaka veikt divos posmos: (1) vispirms nodalīt lielās ainavu struktūrvienības visā novada teritorijā, (2) izvēlēties/ noteikt tās struktūrvienības/telpas, kam ir izšķiroša nozīme novada attīstībā jeb īpašās ainavu telpas, kur tālāk tiek veikta jau detalizētāka iekšējās telpiskās struktūras analīze, kas ir pamats reāliem vērtējumiem, konkrētu mērķu uzstādījumiem un pārvaldības pasākumiem.

Pirmajā posmā sniedz kopskatu par konkrētās ainavu telpas veidošanos un attīstību līdz mūsdienām, noteikt galvenās dabas un kultūras mantojuma vērtības, to izvietojuma raksturu, kā arī tos nosacījumus, kas nepieciešami, lai konkrētajā ainavā turpmākā attīstība noritētu līdzsvaroti, saskaņoti ar galveno vērtību aizsardzības, uzturēšanas un pilnveidošanas mērķiem.

Savukārt vidēji lielas vai nelielas ĪADT ir pēc telpiskās struktūras vienvēidīgas teritorijas (meža vai purva masīvs, ezers) un maz apdzīvota vai neapdzīvota teritorija (dabas liegumi, daļa dabas pieminekļu), kur galvenokārt aizsardzības mērķi saistīti ar sugu un biotopu aizsardzību. Šajās ĪADT nav nepieciešama ainavas telpiskās struktūras analīze un īpaša ainavu telpu izdalīšana.

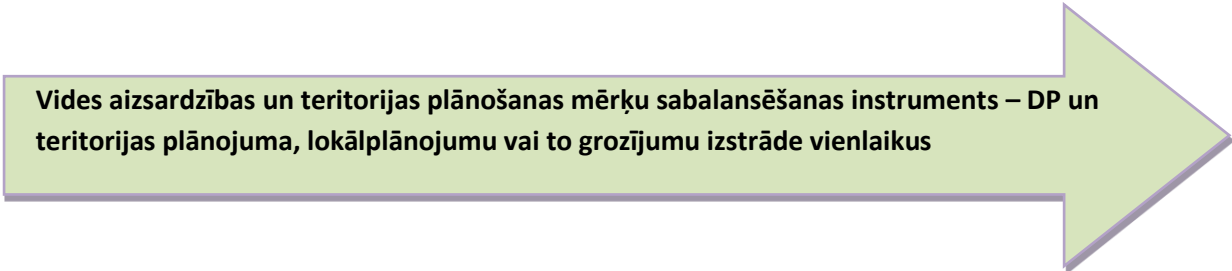
Tāpat arī vieta no vietas atšķiras – jāmeklē atšķirīgas pieejas plānošanas dokumentu izstrādē un to savstarpējā saskaņošanā. Šāda metode būtu attiecināma arī uz teritorijas attīstības un dabas aizsardzības plānošanas jomu.

Viens no dabas aizsardzības un teritorijas attīstības plānošanas sasaistes instrumentiem ir ainavu plānošana, īpaši lielās vai vidēji lielās ĪADT

Pilotprojekta izstrādē un Vadlīnijās 2014 liels uzsvars likts uz ainavu plānošanas nepieciešamību – kā iespējamo dažādo plānošanas dokumentu, tostarp DP, integrēšanas un sasaistes instrumentu.

Ainaviskā pieeja dod iespējas saskatīt ainavu izvietojumu teritorijā, respektīvi, telpisko struktūru, ko veido pastāvošās atšķirīgas daļas, vienoties par to nozīmēm un formulēt attīstības (tās pārvaldības) mērķus.

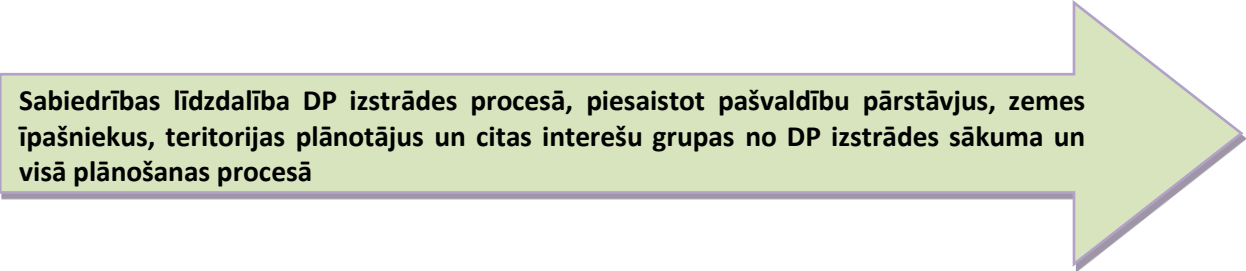
Vides aizsardzības un teritorijas plānošanas mērķu sabalansēšanas instruments – DP un teritorijas plānojuma, lokālplānojumu vai to grozījumu izstrāde vienlaikus

Pilotprojekta piemērs

Vienlaikus strādājot pie dabas parka „Daugavas ieleja” DP un teritorijas plānojuma savstarpējās integrācijas, Aizkraukles novada teritorijas izmantošanas mērķi dabas parkam „Daugavas ieleja” tika noteikti jau plānošanas sākumstadijā un attiecīgi iestrādāti gan DP, gan teritorijas plānojumā, kā arī ņemti vērā gan DP ieteikumi, gan cita pieejamā pieredze plānošanas un vides aizsardzības interešu sabalansēšanā un integrēšanā.

Pilotprojekta rezultātā, Aizkraukles novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos konkrēti parādīts, kādi risinājumi ietverti, integrējot DP.

Sabiedrības līdzdalība DP izstrādes procesā, piesaistot pašvaldību pārstāvjus, zemes īpašniekus, teritorijas plānotājus un citas interešu grupas no DP izstrādes sākuma un visā plānošanas procesā

Ļoti svarīga un būtiska loma plānošanas procesā ir sabiedrības līdzdalībai. Gan DP, gan teritorijas plānojuma izstrādes laikā jāvērtē gan ekonomiskās attīstības, būvniecības, gan dabas aizsardzības jautājumi, kas svarīgi visdažādākajām iesaistītajām pusēm un mērķgrupām.

Ir būtiski rūpīgi izplānot šo iesaistīšanu. Dabas aizsardzības plāna sagatavošanas sākumposmā jānoskaidro, kuras ieinteresētās puses būs patiesie DP īstenotāji, un kādas ir to vēlmes un vajadzības pēc informācijas satura un apjoma. Pēc iesaistīto pušu apzināšanas, jāsaprot to koordinēšanas stratēģija, nosakot iesaistīšanas veidu un laiku.

Piedaloties dažādām iesaistītajām pusēm, lēmumi par vai pret specifiskiem risinājumiem un pasākumiem, kā arī paši plāni var iegūt “sabiedrības akceptu”.

Īpaši uzsverama DP izstrādātāju un pašvaldību, kā arī teritorijas plānu izstrādātāju sadarbība. Tas nodrošinātu DP izstrādes procesu ar nepieciešamo informāciju un zināšanām, radot iespējams vairāk arī teritorijas attīstības plānošanas dokumentos izmantojamas (integrējamas) pieejas un risinājumus.

4. Būtiskākie aspekti, kas jāņem vērā, uzlabojot DP izstrādes procedūru

Piemērojot jaunu DP izstrādes sistēmu, ir svarīgi ņemt vērā dažus būtiskākos aspektus, kuri ir DP izstrādes sistēmas uzlabojumu pamatā.

Pašlaik lielākās problēmas tiek identificētas tieši ar šiem augstāk attēlotajiem aspektiem – nesamērīgi īsi DP izstrādes termiņi, nepietiekamais finansējums, zemes īpašnieku neinformētība un nepārskatāms, smagnējs saturs un procedūra ir šķēršļi kvalitatīvu DP izstrādei. Šo problēmu atrisināšanai ir jābūt pirmajiem soļiem uz DP izstrādes satura uzlabojumiem. Samērīgu termiņu noteikšana, atbilstošs finansējums un zemes īpašnieku informētības veicināšana ir jautājumi, kurus var sākt risināt jau pašreizējās sistēmas ietvaros, pakāpeniski nodrošinot atbilstošu “fonu” jaunas DP izstrādes procedūras ieviešanai.